

גליון שיחת חברים מימי הנחל

י"ז ע"י
איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים
"מורשת הנחל"

כסליו תשע"ט

גליון ל"א

נקודת החבר

ר' נחמן רייכר

(בהלכות מתנה ובהלכות בשר וחלב) שכל עניין החנוכה הוא להאיר עניין הנעשה והנשמע, שזה בחינת שמונת ימי חנוכה כי כ"א כלול מארבע, ומוזה נמשך השמן של חנוכה. וזה בחינת מוסיף והולך שאדם צריך ללכת מדרגא לדרגא, מנעשה ונשמע לנעשה ונשמע גבוה יותר, וכן לעולם. אבל מלכות יון הרשעה היא מתגברת כנגד הנעשה והנשמע.

ואפשר לומר שזה היה גזירתם על שני החלקים האלו, היינו על קיום התורה בחינת נעשה שגזרו שלא ילמדו תורה ולא ישמרו שבת ושלא ימולו את בניהם, וגם התגברו על הנשמע שאמרו 'כתבו לכם על קרן השור אין לנו חלק באלוקי ישראל', שרצו לעקור את ישראל מהרצונות שלהם, שכל אחד יאמר שאין לו חלק באלוקי ישראל ואין לו חלק בקדושה. וגזירות אלו מתגברים גם היום על כל אחד, שהיזהר וחיילותיו מונעים אותו מלקיים בפשיטות את דברי התורה, ואח"כ עוד מחלישים דעתו שלא יכסוף לזה בתאנה שאין לו שייכות עם זה ואין לו חלק באלוקי ישראל רח"ל.

ואפשר לרמז בפרטיות בתוך הג' גזירות שגזרו היוונים שהם בבחינת נעשה ונשמע. לימוד התורה הוא בחינת נעשה, ושמירת שבת היא בחינת נשמע כמובא כי כאשר חטאו ישראל בעגל ניטלה מהם כתר הנשמע ובשבת החזירם משה לישראל, וכן מילה זה בחינת ביטול הערלה והפריעה שהם בחינת עשיו וישמעאל שהם מתגברים על הנעשה והנשמע כמובא, שישמעאל זה בחינת התגברות התאוות שמתגבר על האדם במעשים ואין נותן לו לקיים את התורה, ועשיו זה בחינת הכפירות שמתגבר על הנשמע שהאדם לא ירצה להתקרב להשי"ת מריבוי הכפירות שחושב שהשי"ת אינו חפץ בו, ואף בתוך עבודת ה' מתגברים על האדם שילך בדרך אחד בלבד, כי כל אחד צריך ללכת גם עם עבודת נעשה שזה בחינת משפט לקיים את הכתוב בפשיטות, וצריך לדעת שיש דין ומשפט ואם פוגם ח"ו עתיד לבוא בדין על כל מעשיו, וגם צריך ללכת עם עבודת הנשמע לדעת שיש חסדי ה' שאינם כלים לעולם אף אם פגם מה שפגם, שזה בחינת צדקה. וישמעאל (בחינת תפלה) שיצא מאברהם איש החסד מסית את האדם לילך רק עם בחינת צדקה שה' הוא רחמן ועל ידי זה מפילו מכל עבודתו ועושה מה שעולה על רוחו ח"ו, ועשיו (בחינת נעשה) שיצא מיצחק בחינת דין מסית את האדם שילך רק עם משפט כאילו שאין שום רחמים ואם פגם שאין לו שום תקוה.

ועיקר התיקון ע"י חשמונאי ובניו שהם הצדיקים האמתיים, שהם השיגו בחינת נעשה ונשמע העליונים, בחינת תורת ה' ותפילת ה' ששם יש רחמים שלא כלים לעולם, והם ממשיכים עלינו את העצות הנ"ל לילך תמיד בדרכי ה' (ב' דרכים הנ"ל), עד שנזכה להפוך את הכל לטובה ולגאולה שלימה ברחמים, אמן.

הנה אנו עומדים עכשיו בפרוס ימי החנוכה, שעל ידם כל קיומנו בגלות, כמובא בכתבי האריז"ל כי לולא ימי החנוכה ופורים לא היינו יכולים להתקיים בגלות. שעיקר הגלות זה בחינת שינה (כמובא בדברי מוהרנ"ת בהלכות נדרים) שכל אחד נופל לבחינת שינה ותרדימה עמוקה עד שיכולים לשכוח את השי"ת לגמרי, ועיקר קיומנו הוא ע"י אור החנוכה.

לעשות מהנשמע נעשה

ונקדים תחילה מה שגילה רבינו"ל בתורה כ"ב, שיש בחינת נעשה ונשמע, שהם בחינת תורה ותפילה, נגלה ונסתר. וצריך כל אחד לילך מדרגא לדרגא לעשות מהנשמע נעשה וכו', שזה בחינת "ושמחת עולם על ראשם" שדרשו חז"ל על הכתרים שקיבלו ישראל במתן תורה, שע"ז נצא מהגלות ויקיים "ופדויי ה' ישוּבוּ".

ועיקר העצה למעשה הוא, שהאדם צריך להרגיל עצמו לכסוף ולהשתוקק לה' ברצונות וכיסופים חזקים ולא לעזוב את הרצון בשום אופן, אף אם עובר עליו מה שעובר עליו ומונעים אותו מלהתקרב להשי"ת, וכמה שרוצה יותר נעשה עמו ההיפך הגמור, אעפ"כ לא יניח את מקומו וימשיך ויתחזק לכסוף ברצונות חזקים ביותר, שזה בחינת נשמע, עד שיזכה להוציא מן הכח אל הפועל, לעשות מהנשמע נעשה. ואז יכסוף למדרגה גבוהה יותר, ובפרט ע"י שיוציא את הכיסופים והרצונות בפה וידבר אותם אל השי"ת, כמה הוא רוצה להתקרב אליו ומתגברים כנגדו ואין מניחים אותו, ויבקש מהשי"ת שיעזרוהו להוציא רצונותיו מן הכח אל הפועל, שזה אחת מדרכי ההתבודדות שהזהיר רבינו ז"ל, וכל זה הוא בחינת נשמע בחינת תפילה, וע"ז זוכים לעלות מדרגא לדרגא ולהפוך כל הירידות לעליות גדולות (כמובא בפנים ובהלכות מתנה) ולגלות חסדי ה' הנעלמים שע"ז תבוא הגאולה בחינת "וברחמים גדולים אקבעך".

הרצון מכונה בשם נשמע

ומאוד נפלא מה שקוראים ומכנים את הרצון בשם 'נשמע', כי באמת בזה ניכר רצונותיו של האדם ובוה יזכה תמיד להישאר ברצון ולא ליפול ממנו, אם יאחז תמיד בבחינת נשמע היינו לשמוע ולהקשיב תמיד לכל הקולות שמעוררים אותו להתקרב אל השי"ת, הן מה שלומד מתוך הספרים והן מה שמקבל מרב או מחבר, ולא יאמר 'דבר זה אין צריך לקיים', או 'זה אינו בשבילי', רק תמיד ישמע ויקבל כל דבר, ואע"פ שהוא רחוק בזה מאוד יכסוף וישתוקק מתי יבוא גם הוא לזה הדבר. וכמובא בתורה ס' ההיפך מבחינה זו, כי כאשר האדם הוא בבחינת שינה אז הוא כחרש שאינו שומע.

בחנוכה מאירין את הנעשה והנשמע

וכל זה הוא בחינת חנוכה, כמובא בדברי ר' נתן

סיפור ההתקרבות

ר' מנדל פיין

א

ישיבה קטנה - עליות ומורדות

מקור מוצאי הינו ממשפחה חסידית בארה"ב, אבי מורי שיחי' מתדבק בעפר רגליו של אחד מחשובי האדמו"רים דשם, וכך חונכתי בדרכי החסידות, עם התלהבות וחיות בעבודת ה' ולכל דבר שבקדושה.

כאשר זכיתי להיכנס לעול תורה ומצוות, כמובן, שדרכי העבודה אף הם עלו וגדלו, וכך בסיום הלימודים בתלמוד תורה ועליתי לישיבה קטנה מצויינת, התחיל אצלי תקופה חדשה של חיוק מיוחד והתעלות בעבודת ה' באופן נעלה ביותר. זכיתי מידי יום להיות מעשרה הראשונים, ואף הייתי אחראי לפתוח את בנין הישיבה, ולמדתי כשעה לפני התפילה, ולאחר התפילה היה לי חבורתא ללמוד לפני תחילת סדר לפנה"צ, וכך המשיך כל היום בחיות והתלהבות, ובהתמדה יתירה.

למען האמת, כאשר אני מסתכל במבט לאחור אני רואה, כי כל ימי העליה והברען שהיו לי, הכל היה בזכות שהלכתי עם העצות הנפלאות של רביה"ק, גם מבלי לדעת כי מקורם טהור ממנו ז"ל.

לדוגמא, היה לי התעוררות מאד בענין יראת העונש, ועי"ז נכנסתי בהתלהבות יתירה בעבודת ה', כמו כן השתמשתי רבות עם עצת רבינו לענין התפילה לגרות את עצמי כמו שקוראים "שניצן א רוגז", היינו לעשות כמו שאני מבקש מעומק הלב או כמו שאני מודה בכל לב, ומתוך כך זכיתי פעמים רבות אכן להגיע לכך באמת. גם מפעם לפעם הייתי מדבר אל ה' בשפתי, והייתי מעלה במחשבתי על התכלית, והייתי מדבר ומבקש עזרה מהבורא יתברך, בעיקר אחרי שמו"ע נעמדתי לדבר אליו (ואז לא ידעתי עדיין מעצת ההתבודדות). כמו"כ קיימתי הרבה עצות מרבינו, אשר רק לאחר שהתקרבותי ראיתי למפרע כי מקורם טהור מרבינו ז"ל.

ואז, כל היכרותי עם ברסלב היתה רק מזה שהכרתי כמה חברים בישיבה שהיו חסידי ברסלב, אבל הכרתי אותם רק בתור חברים ולא מעבר לכך.

כך עבר עלי שיעור א' וב' זמן חוף בשיעור ג'. אך כפי שכל אחד יודע, בתוך העליות ישנם גם חולשות, או "ירידות" כפי שנקרא, והיה לי ימים שהרגשתי יבש כמדבר, בלי שום חיות והתעוררות לשום דבר.

והנה מגיע זמן הקיץ. דימיתי כי יתעורר לבי בקרבי, עם התחדשות הבריאה בניסן, ואתחיל מחדש לבעור בעבודת ה', אולם ההיפך הגמור קרה, הרגשתי שכל החיות והברען נמוג ונעלם, יבש הייתי כעץ, ולא ידעתי איך לחליץ עצמי ממצבי הקשה. והנה קיבלתי הארה מהשמים. ראיתי באיזה ספר כי יש להתפלל בפשיטות בפירוש המילות (לאחר מכן ראיתי כי מקור הדברים הוא מרבינו"ל וכאמור), חשבתי כי אחיה עצמי בזה, אולם כאשר ניסיתי לקיים זאת למעשה היה לי קשה מאד. בפרט כאשר נזכרתי כיצד היתה נראית התפילה שלי לפני כן, ולבי נשבר בקרבי מאד. אולם בהעדר עצה והכוונה, דחיית את הכל הצידה, והמשכתי, או יותר נכון סחבתי את ימי הבחרות איך שהם.

כאן עלי לספר נקודה מעניינת.

באחד הימים, והנה אינה ה' לידי ספר קטן ושמו "השתפכות הנפש". ספר זה היה שייך לאחד הבחורים, ולא היה לי משיכה לקרות בתוכו, אולי מפני שהספקתי כבר לשמוע כי ברסלב זה לא בשבילנו, אולי מחמת סיבות אחרות, אבל את ההקדמה כן הייתי קורא לפעמים, כי הרי זה רק ליקוט מדברי חז"ל בגדול מעלת התפילה... והנה אני קורא ורואה עצה חדשה בעבודת ה', הלא הוא עצת ההתבודדות, וכפי מיעוט הבנתי הסקתי כי העיקר הוא לעשות התבודדות ובפרט בשעות הלילה. ומאותו יום הייתי נכנס בלילות לביהמ"ד שבבנין הת"ת, שכמובן היה אז ריק, והתחלתי לדבר אל ה'. בטוחני כי עצם הדבר עשה עלי רושם חזק, אולם בעיני בשר לא ראיתי תוצאות מעשיות, ומחמת כן נחלשתי בזה, ולא קיימתי את האמור בעקשנות יתירה, כי אם תקופה קצרה.

ב

ישיבה גדולה - ההתקרבות

כל זה היה עוד בהיותי מתגורר בבית הורי שיחי' בארץ מולדתי. לקראת זמן הקיץ קיימתי "הוי גולה למקום תורה", וקמתי ועליתי לארץ הקודש ללמוד בישיבה הגדולה "שערי תורה".

עם כניסתי לישיבה גדולה זאת, יחד עם אווירא דארץ ישראל, התחלתי בהתחדשות מחודשת ב"ה, אולם כמו בכל דרכי העבודה, ברבות הימים הלך ההתלהבות ודעך, אולם בפנימיות לבבי בער בי תמיד נקודה של תקוה, ותמיד חיפשתי אחר משהו שיבטיח לי כי לבסוף אזכה להיות עובד ה' בשלימות.

בשנות לימודי בישיבה הייתה קבוצה של בחורים חסידי ברסלב שהיו משוחחים רבות עם שאר הבחורים על דרך רבינו הקדוש, אולם לא לקחתי חלק באותן שיחות, כי מתחילת שנות בחרותי היה לי סדר ללמוד את הש"ס, וכך בשעות בין הסדרים וכדומה הייתי לומד הרבה גמרא. כמו כן בלילות שבת הייתי הוגה בספה"ק תולדות יעקב יוסף ושאר ספרי חסידות. כאשר אחד מחסידי ברסלב אמר לי אז כי אין ספר עמוק יותר מהליקוטי מוהר"ן, כתשובה הראיתי לו את ספר התולדות...

אולם רבינו שלא יתן לחמוק מאתו כל מבקש אמת, החל להאיר גם לי את אור נקודת האמת, וכך בתוככי להט הדיבורים של אותם בחורים בכל מיני הזדמנויות, החלו להיכנס לאוזני שיחות ודיבורים כי יש צדיק אמת, והוא יביא את המתקרבים אליו לתיקונם השלם, ולאט לאט קנו הדברים שביתה בלבי.

עדיין חשבתי כי אכן רבינו הוא צדיק אמת אולם אין זה בשביל ימי לא חונכתי בדרכיו עד היום, אולם ככל ששבתי והתבוננתי בדבר, אשר מי כמוני יודע כמה אני מבקש עצה ותרופה לנפשי הצמאה ואף אחד לא הצליח לעזור לי עד עכשיו, הגעתי למסקנא בתחילת חודש אלול בשיעור ב', כי מכיון שרבינו הוא הצדיק האמת, הרי שאם מבקש אנכי תיקון לנפשי, מקומי לחסות בצל כנפיו. אני ילמד לשמוע ולדעת את דרכו ועצותיו, ולהתבטל אל הצדיק לעשות כל מה שהוא אומר.

כך מצאתי את עצמי נפגש עם אחד הבחורים ושאלתי אותו בפשיטות: מה צריכים לעשות כדי להיות חסיד ברסלב? הלה היה מופתע לגמרי, הן הוא הכיר אותי לא מהיום, והיה נראה לו רחוק שאגיע אליו על ענין זה להתקרב לברסלב. הוא אמר לי בקצרה

כאשר חזרתי לימי החגים לבית הור', עסקתי מעט בהפצה יחד עם חברינו ר' מתתיהו לידער, היינו מניחים בבתי הכנסת ארגו עם ספרי "השתפכות הנפש" ועל ידה קופה להכניס תשלום סמלי עבור הספר.

בהגיע העת, זכיתי ברוך ה' להקים את ביתי ולהיות חתן אצל אחד מחשובי חסידי ברסלב, וה' זימן שאקבע את מקום מוגרי בירושלים עייה"ק ת"ו, ואני מקוה מידי יום להתקרב יותר ויותר לאורו הגדול של רבינו הקודש והנורא, ביתר שאת ועוז.

דבר האיהוד

שח אלי אברך אחד: כבר גמרתי בדעתי כי אני עוזב את ירושלים ועובר לגור בעיר אחרת המאוכלסת יותר באברכים בני גילי, אולם כאשר ראיתי את רוח ההתחדשות שהחל לנשב ולהחיות את כלליות האברכים, חזרתי בי מהחלטתי.

דיבורים אלו, היכה בנו כבד, לאמר מה הפסדנו בשנים הללו, אולם מאידך חיוק את לבבינו לראות את החיות שכבר מורגשת בין האברכים.

בכך נישא כפינו בתודה והודאה לבורא עולם, שזיכנו והגענו לימים אלו, לראות שוב בפריחת ושגשוג חבורות האברכים בכל המישורים, ובתפילה שנראה ברכה בעמלינו, לראות את כל האברכים מאוחדים יחד באהבת חברים נאמנה, מלוכדים כאיש אחד לקבל את אור הצדיק, ולקיים את עצותיו וללכת בדרכיו בתמימות ופשיטות, לטוב לנו כל הימים.

//

בשמחה רבה ובריון הלב התקבל אצל האברכים התחדשות הופעתו של "גליון שיחת חברים" - "מימי הנחל".

הגליון אשר כשמו כן הוא "שיחת חברים" לקבל את הנקודה שיש בחבירו, החל להופיע לפני שנים מספר כגליון חדשי, להביא את בשורת האחדות ואהבת החברים בין כלליות האברכים הצעירים המתחממים לאורו של רביה"ק בחבורות "מורשת הנחל".

תיכף עם הופעתו היכה הגליון הדים רבים, ובעודו בכפו נחטף בהתלהבות יתירה ע"י האברכים - צעירים ומבוגרים כאחד, כאשר גם זקני וחשובי אנ"ש מתענגים על המאמרים והתוכן המשובח.

אך בדרך כלל דבר שבקדושה, בפרט בקדשי רביה"ק - "דעם רעבינס" זאך", אחרי שהגליון ראה אור תמידין כסדרן מדי חודש בחדשו, התגברו המניעות ונפסק הוצאתו לאור.

כעת עם התחדשות החבורות יחד עם כלליות פעילות "איהוד האברכים" בעז"ה, מתחדש כמו כן הופעתו של הגליון הנכסף, להרוות את צמאון האברכים, שלא פסקו לבקש ולהתחנן (שלא לומר להפציר שוב ושוב...) לחזור להוציאו לאור, מאחר וכבר טעמו טעם יין הונגרי...

הגליון הראשון התקבל בריון הלב במוצאי שבת פרשת וירא בסעודת המלווה מלכה רבתית, כאשר כולם שמחים לראותו מפציע שוב, מחדש עם שלל מאמרים נפלאים בתורתו של רביה"ק, וכן הודעות על הנעשה והנשמע בחבורות וברכות מול טוב לראשי וחברי החבורות.

בתקוה שנוכה להמשיך בהופעות בתמידות מידי חודש בחדשו, ובתפילה שנוכה לסייעתא דשמיא בכל מעשה ידינו ושיצא מזה רב התועלת.

העורך

כמה נקודות יסודיות מעצות רבינו ז"ל, ורשמתי אותם אצלי וניסיתי בתמימות לקיים כל דבר. כמו"כ קניתי את הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן, הלכתי לשדה והתחלתי ללמוד את התורה הראשונה, ולצערי כמעט ולא הבנתי שום דבר. אבל הייתי חזק במחשבתי והחילותי בפשיטות לומר את המילים הקדושות, וחזרתי עליהם כמה פעמים.

וכך מדריגה אחד מדריגה, החילותי לטפס בסולם העולה בית א-ל, כמו כן התחלתי ללמוד שאר הספרים, שבהם כבר הייתה לי יותר הבנה, וכבר התחלתי להרגיש כי מצאתי את שאהבה נפשי, וככל שנכנסתי יותר בדרכי העבודה, התגבר אצלי הידיעה כי פה אשב כי איותיה, ומכיון שלא רציתי לפסוח על שתי הסעיפים הפסקתי להשתתף בחבורות של החסידות אליה הייתי משתייך מקודם, שהתקיימו בכל ליל שישי.

והנה באחד הימים כאשר שוחחתי עם אבי מורי שליט"א, שאלני בתמימות אם אני הולך לחבורות של החסידות ועניתי את האמת שלא וכאמור, לשאלתו: מדוע? השבתי לו: כי אני ברסלבע'ר! הוא חשב שלא שמע טוב ושאל אותי שוב, כי לא האמין למשמע אוזניו.

לאחר מכן קרא לי המשיגה בשיבה ושאלני מי קירב אותי ומה מצאתי בברסלב, אולם ידעתי כי לא אוכל לספר לו כל מה שעברתי, ונאלמתי דומיה. אף חברי בשיבה שרצו ללעוג על הברסלבע'ר אמרו להם בציניות "אשריכם שקירבתם את מנדל", והייתי עונה להם כי לא הם קירבוני אלא זה על דעת עצמי. כמו"כ היו כמה שניסו למנעני מהדרך אך ב"ה שהייתי חזק בדעתי.

ג

הנסיעה לאומן

באשר שהימים היו ימי אלול, וכבר שמעתי ולמדתי וידעתי על גודל החיוב להיות אצל רביז"ל על ראש השנה, התחלתי להתפלל התפילות המדברים מכך בליקוטי תפילות, וכן התחלתי להתכונן בהכנה דרבה, אולם מניעה גדולה ויסודית עמדה בדרכי הלא הוא הממון, לא היה לי כסף עבור הנסיעה היקרה.

והנה גם בזה ראיתי סייעתא דשמיא עצומה. באותו שנה נסעו חבורות הבחורים "מורשת הנחל" דרך בוקרשט - רומניה מה שהזויל את הנסיעה במיוחד, ואחד מהחברים רשם אותי לנסיעה זו יחד אתו, ואמר לי להביא הסכום עד יום הנסיעה, כנראה שהלווה זאת מכספו. כמובן שהשתדלתי מאד לא לבטל מחמת השגת הכסף מסדרי הישיבה, ובבין הסדרים הלכתי עם אחד מחברי אצל זקני וחשובי אנ"ש לחזק ולעודד אותי בדרכי, ומהם אף תרמו לי כסף לכרטיס.

הורי שיחי' שראו כי אני איתן בדעתי ולא יוכלו למנוע אותי מלהתקרב לאורו של רביה"ק השלימו עם כך, אולם בכל זאת לא רצו שאסע בשנה ההוא לאומן על ראש השנה, בחשבם כי אני עדיין איני בשל דיו וראוי כי מקודם צריך אני לדעת ביותר עומק וחזק את דרכי רבינו, ואבי מורי שליט"א שלח אחד מידידיו שהיה ג"כ חסיד ברסלב אך כמו"כ הסתובב גם בחסידות שלו שישכנעני לטובתי שלא אסע השנה. הלה הסכים לכך, ואכן הגיע לישיבה וחזיקני ביתר שאת שלא אסתכל על שום מניעה, ואף נתן לי סכום מכובד בהלוואה אחר כך אמר שבא אחד מאנ"ש ושילם את זה, כדי שיהיה לי כל מה שאני צריך לנסיעה הקדושה. וב"ה זכיתי לנסוע עם החבורות להיות נמנה על הקיבוץ הקדוש בעיר עוז לנו אומן יצ"ו על ימי ראש השנה הקדושים.

מה שחוויתי באותה נסיעה אי אפשר לתאר. הרגשתי כי נפתח בשבילי עולם חדש. כי עד אז לא היה לי שייכות עם בחורי החבורות, ובאותה נסיעה התעלות ראיתי את כל הבחורים בני גילי איך הם חיים והולכים לאור של רביה"ק, וקיבלתי מכך חיזוק ועידוד רב.

ימי ראש השנה הקדושים עברו עלי בהתלהבות מרוממת ומיוחדת, ובהרגשת ביטול גמור לצדיק האמת, ובדרך חזור כבר התחלתי לדבר עם הבחורים בעבודת ה', ולאחר מכן גם התחלתי להשתתף בחבורות מידי שבוע.

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים ומקומות הק'

שמואל מאיר חשין

בפרוס ימי החנוכה הקדושים הבאים עלינו לטובה, נספר הפעם על קברו של המלך האחרון לבית החשמונאים, הלא הוא מתתיהו בן יהודה, הידוע גם בשמו הלועזי "אנטיגונוס בן אריסטובולוס", אשר לבד מעצם היותו מלך יהודה וירושלים במשך כשלושה שנים, היה בעל יחוס גדול בהיותו נצר לחשמונאים הקדושים שמסרו נפשם על הצלת עתיד עם ישראל וימים אלה הרי הם ימי הודאה על הניסים ועל הנפלאות שעשה להם השם יתברך.

אין מדובר על קבר בעל מסורת כלשהיא, אלא על תגלית מרעשה, שלפני כחמישים שנה הסעירה את כל חובבי העתיקות והארכיאולוגיה. בד בבד נגלה גם כיצד גם בפרשיה זו ראו כי יש דין ויש דיין. אותם שחיללו את קברו של המלך באו על עונשם בצורה מחרידה, וכפי שמצאנו ראינו לא אחת במידת הדין שפגעה באותם שהעיוז לנוגע במתי ישראל ולחללם רח"ל. מאידך גיסא נווכח לדעת כי מי שעוסק בכבוד המת זוכה שעצמותיו ינוחו במנוחה נכונה ללא שום הפרעה חלילה.

הכהן הקברן

מכאן אנו יכולים להסיק כי אלו שעסקו בחציבת המערה וקבורת הנפטרים בה, היו שומרי תורה ומצוות ומקפידים על קלה בכחמורה.

וכך נכתב על קיר החדר (בתרגום מארמית ללשון הקודש):

"אני אבה בן הכהן אלעזר בן אהרון הגדול

אני אבה המעונה הנרדף

שנולד בירושלים וגלה לבבל

והעלה את מתתיהו בן יהודה

וקברתיו במערה שקניתי בשטר"

כלומר, אדם בשם "אבה" שהוא כהן המיוחס לאלעזר בן אהרן הכהן, שהיה מגולי בבל, שהעלה את עצמותיו של מישוה בשם "מתתיהו בן יהודה" וקבר אותו במערה אותה קנה בקנין גמור בשטר.

זיהוי הקובר והנקבר

מי הוא אותו אבה הכהן אין אנו יודעים, שמו אינו מובא בשם

ספר ומקור כל שהוא. הוא מצהיר על עצמו שהיה מגולי בבל, ואם כך קרוב הדבר

הגילוי הראשון

בשנת תש"ל, כאשר משפחת דילהרוזה קנתה את חלקת האדמה בשכונת גבעת המבשר בצפונה של ירושלים (בין רמת אשכול לגבעה הצרפתית), הם לא תיארו לעצמם מה מתרחש מתחת לפני האדמה, שלמעלה היתה נראית תמימה ופשוטה. מה שגרם להם לקנות דווקא את השטח הזה, הוא דווקא הנוף הנפלא המשתקף ממנו, הרי יהודה וירושלים הנראים במלוא תפארתם לכל רוחב העין.

באותם שנים רפאל דילהרוזה עדיין היה רחוק משמירת תורה ומצוות, וכאשר החלו בחפירת היסודות לבניית הבית, גילה להפתעתו בעומק של 5 מטרים מתחת לפני הקרקע, מערה ובה ארון קבורה מפואר, מעוטר בפרחים וקישוטים נדירים ביותר. עוד גילה להפתעתו כי מתוך המערה, בצד שמאל, פונה דלת לחדר נוסף, אשר בצדו הימני קיים כוך ריק לגמרי, אשר בקיר מעליו מתנוססת לא פחות ולא יותר מאשר מצבה חקוקה באבן, ובה כתב עברי קדום עם מילים בארמית, המכילים פרטים על זהותו של הנקבר במערה הסמוכה.

יצויין כי מתוך החדר יוצאת תעלה צרה, ברוחב גדול מטפח, ומשתרעת עד לפני הקרקע מחוץ למערה. זוהי כנראה מחילה בכדי להוציא את הטומאה לחוץ, כך שהכהנים יהיו יכולים ללכת על פני הקרקע למעלה מבלי להכשל בטומאת כהנים. זאת על פי המבואר בתוספתא (בבא בתרא א' י"א) כי בירושלים לא היו משאירים מערות קבורה אלא אם כן היו עושים מחילה להוציא את הטומאה.

הגלוסקמא של אבה הכהן שנשארה בשלימותה במקומה

הגלוסקמא של מתתיהו בן יהודה

העונש על חילול המת

כך שכב המלך במנוחתו במשך כאלפיים שנה, עד שלצערנו הגדול אנשי רשות העתיקות נכנסו לתמונה, אלו הגיעו עד מהרה והחלו בבדיקת ו"ניקוי" המערה, כאשר ניקוי שכזה פירושו הוצאת עצמות המת מקברו והובלתם לחילול מחפיר רח"ל.

הארכיאולוגים ימ"ש הוציאו את המלך מקברו כדי לנתח את העצמות ולחקרם לעומק רח"ל. קשה להתייחס לממצאים שהוצאו בדרך נוראה ומצערת שכזו, אולם המחקרים הללו השלימו את התמונה שאכן מדובר במלך אנטיגונוס: א) מסמר חד נמצא נעוץ ביד שנראית כרותה. מה שמתאים לדברי יוסיפון שאבריו נכרתו ונתלו לפני מיתתו. ב) על פי צורת השלד רואים שהראש נכרת במכשיר חד!

בשלב זה ניתן לציין כי מידת הדין פגעה מיידית במחללים. הארכיאולוג האחראי לפשע ד"ר ניקו האס, זה שניתח את העצמות וקבע על פיהם שהראש נכרת, תוך כדי עבודתו נפגע לפתע בראשו וחדל לתפקד! ממש מידה כנגד מידה, הוא זה שחילל את כבודו של המלך שראשו נכרת, ונענש בפגיעה בראשו, שהובילה למותו תוך תקופה קצרה.

בינתיים העצמות הובלו ממקום למקום עד שהגיעו לדנמרק, שם הוצגו לראווה במוזיאון. ואילו הארון המפואר בעצמו מוצג עד היום הזה במוזיאון ישראל, ביחד עם המצבה שנוסרה מקיר המערה והובאה בשלימותה לשם תצוגה, לא לפני שרפאל דילרוזה מצלם אותה היטב, משחזר אותה על פי הצילום ומציג את השחזור סמוך לפתח המערה.

רשות העתיקות מצידה שוב לא מצאה עניין בשימור המערה, ושיחורה את המערה לבניה כשהיא עוברת לבעלותו הבלעדית של בעל

שהיה כהן עומד ומשמש בבית המקדש בסוף ימי הבית השני. מאידך אנו מוצאים כאן כהן העוסק במקצוע שאינו אמור להיות שייך לו כלל וכלל, להעלות עצמות מתים ולעסוק בקבורתם, וכי מה לו לכהן בבית הקברות?!

בעצם קושיא זו היא זו שמובילה אותנו לחשוב ולהסיק כי ככל הנראה מדובר בנפטר גדול שבגדולים, שהיה מוטל בחוץ לארץ כמת מצוה, ואבה הכהן הוא זה שמסר נפשו להציל את כבוד המת ולהעלות את עצמותיו ולקברם כראוי, בפאר והדר המתאימים לו.

ואכן השם "מתתיהו בן יהודה" מוכר למדי, ולדעת רוב החוקרים הרי הוא לא אחר מאשר המלך האחרון לבית חשמונאי, המוכר בשם אנטיגונוס (מתתיהו) בן אריסטובולוס (יהודה), בנו של ינאי המלך ואשתו שלומציון.

בספרו של יוסף בן מתתיהו "קדמוניות היהודים" (ספר 15 א' 9) הוא מספר את סיפורו הטראגי וסופו המחריד של מלך זה ששלט ביהודה בשלהי ימי בית שני תחת חסותם של ה"פרתיים". על המטבעות בתקופתו חרט את המילים "מתתיהו הכהן הגדול חבר היהודים אנטיגונוס".

אולם יחד עם המלכתו כנצר האחרון לבית חשמונאי, נפל דבר ביהודה, השלטון הרומאי שלח את הורדוס הידוע למלוך על יהודה בכח הזרוע, כאשר הוא מכריח את מרים, בתו של אלכסנדר אחי המלך מתתיהו-אנטיגונוס, להנשא אליו בכדי שיוכל להציג את עצמו כשייך לבית החשמונאים. (ראה בארוכה בגמ' בבא בתרא ג. שיש כמה שיטות בזה).

מלחמה עזה פרצה בין הורדוס לבין המלך אנטיגונוס, עד שבמלאות שלש שנים, לאחר מצור על ירושלים שנמשך 55 ימים, נפלה העיר בידי הורדוס, והמלך אנטיגונוס נפל בשבי כשהורדוס מתאכזר אליו ביותר, ומאוחר יותר מסגירו בידי הרומאים מבקשי נפשו.

הרומאים הובילו את מלך ירושלים ויהודה לעבר עיר הבירה אנטיוכיה, שם הוצא להורג במיתה משונה ומחרידה, לאחר שאבריו נקצצו ונתלו מול עיניו, ורק לאחר מכן הומת בעריפת ראשו רח"ל. מעולם לא נהרג מלך בידי הרומאים בצורה שכזאת.

עד כאן הוא על פי מה שמספר יוסף בן מתתיהו. לפי השערת החוקרים, כנראה שאותו כהן בשם "אבה" הוא זה שחילץ את גופתו של המלך, הטמין אותו בארון מפואר לפי כבודו, והביאו לבית מולדתו ומלכותו בעיר הקודש ירושלים, שם קנה עבורו מערה והעניק לו את כבודו האחרון. כנראה עשה זאת במחתרת ובצנעה בכדי שהורדוס המלך לא יגלה זאת.

במנוחתם בדרך פלאית, עדי יקיצו וירננו שוכני עפר.

ומה באשר לעצמות המלך המוטלות בבזיון נורא אי שם בדנמרק? גם עליהם לא ויתר רפאל. ביחד עם עסקני אתרא קדישא פתח במאבק איתנים מול כמה וכמה גורמים, עד שבשנת תשנ"ב שוחררו העצמות לקבורה.

במעמד מרגש הובאו העצמות בחזרה למערת קבורתם כבראשונה, בידי פעילי אתרא קדישא. הם חזרו לכבודם האחרון לאחר שהיו מחוללות עשרות שנים, נעטפו בטלית צחורה ונקברו בדיוק באותו כוך בה עמד ארון הקבורה שנבזז, כשהפעם הם מכוסות בשכבת ביטון עבה לבל יתחללו שוב ח"ו.

המצב כיום

כיום אתר "מערת אבה הכהן" שוכן בתוך חצרו הפרטית של רפאל דילרוזה, יהודי שומר תו"מ, שיש לו קשר אישי חם עם כמה וכמה מאנשי ירושלים, בתוכם בני הרה"ח ר' שמואל שפירא זצ"ל שבאו אצלו כמה וכמה פעמים.

למקום ניתן להגיע אך ורק לאחר תיאום עימו מראש, והביקור מותנה בקבוצה של לפחות עשרים איש. (לאור הנסיון יש קשיים להכנס למקום).

הכתובת המדויקת היא: רח' מדבר סיני 24 ירושלים.

מס' הטלפון לצורך תיאום הוא: 02-5824496

עצמות מתתיהו מובאות למקומם הראשון

קבורה מחדש של עצמות מתתיהו בן יהודה ע"י "אתרא קדישא"

השטח, הלא הוא רפאל דילהרוזה, שעקב הסיפור המרגש הלך וחקר את שורשיו, וגילה שהוא נצר למקובל האלוקי רבי חיים דילהרוזה בעל תורת חכם, מה שגרם לו לחזור בתשובה שלימה ולהפוך ליהודי שומר תורה ומצוות.

הגילוי השני

כל זאת עד לשנת תשמ"ב, אז אירעה תפנית מדהימה במעמקי המערה. היה זה ביום חורפי וגשום כאשר רפאל הסתובב בחדר השמאלי, ליד הכוך הריק אשר מעליו היתה הכתובת ההיסטורית, ופתאום הוא מגלה כי בתוך הכוך האדמה תחושה מעט וניתן לחפור בה.

הוא החל לחפור בעדינות אט אט, עד שהתגלתה אליו גלוסקמה יפה וקטנה, ובה עצמות אדם מבוגר ויחד עם הגלוסקמה נמצאו גם עצמות של ילד קטן. בחשבון פשוט ניתן לומר שזה הוא לא אחר מאשר אבה הכהן שביקש להקבר בחדר הסמוך למערה בה קבר את המלך והילד הוא כנראה בן משפחתו שנפטר בילדותו.

החוקרים שבדקו את המקום הגיעו למסקנה כי מתחילה הוא קנה את המערה שבה קבר את מתתיהו בן יהודה, ולאחר מכן חצב בצד חדר נוסף עבור קבורתו הוא, בה התקין מחילה להוצאת הטומאה וכן הציב את הכיתוב מעל הכוך שהכין לעצמו. כלומר, הקובר (אבה הכהן) קבור ביחד עם הנקבר (מתתיהו המלך).

מידה כנגד מידה

הפעם, לאחר המהפך המבורך שחל בחייו עם חזרתו בתשובה, רפאל לא שיתף את רשות העתיקות בממצא המדהים, להיפך, לאחר שנודע להם כי גלוסקמה עם עצמות התגלתה במקום הם הגיעו וביקשו שוב לחלל את העצמות הקדושות, אך רפאל פתח במאבק משפטי והצליח להוכיח כי לאחר שהם הסתלקו בשעתו מהמקום הפך המקום לנחלתו הפרטית ואין להם כל סמכות להוציא את הגלוסקמה ממקומה.

כך שוב זכינו לראות "מידה כנגד מידה", כאשר אבה הכהן שכלל הנראה מסר את נפשו להביא את עצמות המלך לקבורה, זכה ועצמותיו נשארו

יציקת הביטון מעל מקום קבורת מתתיהו מחדש

מפגש בהבורות האברכים

סעודת מלווה מלכה רבתית
לרגל פתיחת זמן חורף

במוצאי שבת פרשת וירא התקיימה סעודת מלווה מלכה ברוב פאר והדר, לרגל התחדשות החבורות השבועיות ופתיחת זמן החורף, בהיכל העז"נ החדש בבית מדרשנו במא"ש, בשילוב מסיבת התחלת הלכות שבת בסדר "עמוד היומי" במשנה ברורה.

בשעה היעודה, הסבו האברכים לסעודת מלווה מלכה מפוארת, כאשר בין לבין מתנהלת שיחת חברים ערה בין איש לרעהו, כאשר האברכים המבוגרים יותר מקבלים את פני הצעירים - אברכי שנה ראשונה אשר זה עתה החלו את השתתפותם בחבורות השבועיות. לאחמ"כ החלו כל הקהל יחדיו בניגוני זמירות למוצאי שבת בערגה וכיסופים כפי הנוסח המושר אצל אנ"ש.

ראשון פתח הר"ר ראובן שיף שליט"א מראשי החבורות על נעימות האשרינו בהתאספותנו יחד, להתחדש בדרכו של רביה"ק ותלמידיו, לעבדו יתברך בתמימות ופשיטות מתוך דיבוק חברים. אחריו נתכבד האורח החשוב הרה"ח ר' אלימלך הכהן זילביגער שליט"א שהטריח עצמו בטלטולא דאורחא, ובדבריו הנעימים עורר את הקהל בגודל מעלת האחדות ואהבת חברים, כאשר הוא מאריך לבאר מדברי רביה"ק ומוהרנ"ת בעניין ישרים "פרשיותיו" עם ה"ציבור" המלמדנו גודל ההכרח לעבוד את השם יתברך מחד גיסא בינו לבין קונו, אך מאידך בהתחברות לאנשי הצדיק להתעורר ולהתחזק אחד מחברו בהתקרבות לה' וצדיקיו האמתיים.

לאחר מכן נשא דברים לכבוד התחלת הלכות שבת הר"ר שמעון צבי שפירא שליט"א מראשי החבורות, כאשר הוא הרחיב בנחיצות לימוד ההלכה בכל יום כדי לחיות כיהודי כשר וכי זהו היסוד של כל ברסלבער חסיד, כן עורר בדיבוריו הנפלאים שלא להחמיץ ההזדמנות להתחיל יחד עם כלליות אנ"ש ללמוד את העמוד היומי במשנה ברורה, שהתחילו בימים אלו חלק ג' במשנה ברורה הכוללים את כל הלכות שבת הנחוצים מדי שבת בשבתו, ושאינו דומה לימוד עצמי ללמוד בחבורה עם כלל אנ"ש וכלל ישראל יום יום.

דבר האיחוד נמסר ע"י חברינו האברך הר"ר אליעזר זוסיא גודלבסקי הי"ו שעורר בענין "המחובר לטהור - טהור" שהעבודה להיות מחובר לטהור - הצדיק ואנשיו יותר קשה וחשובה יותר מהזיכור והטהור העצמי. כמו"כ סיכם את החבורות הקיימות (ראה הודעה נפרדת), והביא לפני האברכים הרעיונות והרצונות להקים ולייסד חבורות חדשות בזמנים שונים, כדי שלא יימצא אברך אחד בלי חבורה שבועית קבועה. כמו"כ חולק במהלך הסעודה גליון "מימי הנחל" - ל'.

האברכים יצאו מהמעמד מלאים בהתחדשות, לקראת זמן החורף הבעל"ט, להתחזק ביתר שאת באהבת ודיבוק חברים, ולקבל את דרכי ועצות רביה"ק בחבורה שבועית יחד, וכן להתחזק בלימוד העמוד היומי במשנה ברורה.

//

כאן המקום להודות לתורמים היקרים, ולאברכים החשובים אשר הם ובי"ב תרמו מכחם, זמנם וממונם להכין את סעודת המלווה מלכה כראוי וכיאות, ישלם ה' שכרם משלם, וזכות רביה"ק תגן בעדם עד עולם. קובעים ברכה

לעצמם, האברכים החשובים התורמים מאונם וזמנם למען הצלחת החבורות השבועיות והפעילות החודשית ה"ה: ר' שמואל נחמן גודלבסקי - חבורת יום שני, ר' נתן ברוך דורנבלט - חבורת יום שלישי, ר' עקיבא אנשין - חבורת יום רביעי, ר' נחמיה חשין - חבורת יום רביעי-ב', ר' ישראל נחמן פראנק - חבורת יום חמישי, ר' משה בנימין אנשין - חבורת מוצאי שבת. ועל כולם האברכים החשובים שנטלו על עולם את התחדשות החבורות ביתר שאת ר' נחמן פראנק, ר' נחמן ברש"מ חשין, ר' אליהו יהודה שפירא, ר' נחמן בר"נ חשין, ר' אליעזר זוסיא גודלבסקי, ר' חיים צ'ציק ור' לוי יצחק צוקר. ישלם ה' כפעלם הטוב, וזכות הרבים יהא תלוי בהם להתברך בכל מעשי ידיהם, בכח ובזכות רביה"ק הננמ"ח זיע"א.

נתחדשה החבורה ביום שלישי בצהריים

בשורה טובה לכל האברכים החשובים, שהתקשו עד היום להשתתף בחבורות השבועיות המתקיימות בדרך כלל בשעות הערב. בפרט האברכים היקרים הזוכים להיות מהעומדים בבית ה' כלילות. החבורה ביום שלישי בצהריים פותחת שוב את שעריה.

החבורה שנתייסדה בשנה שעברה, וזכתה להצלחה מרובה, כאשר ניכר כי הדבר נותן מענה לכל האברכים שחיכו בצימאון לקיים חבורה בשעות שביכולתם להשתתף בהם, מתבשרים האברכים כי החבורה מתחדשת ביתר שאת, בימי שלישי בשעה 2:45 בצהריים, בהיכל עזרת נשים הישן בבית מדרשנו מא"ש.

ובזאת אנו יוצאים בקריאה של חיבה לכל אחד ואחד, אם עדיין לא זכית לחבורה קבועה, זו ההזדמנות לקבוע את מקומך בחבורה זו, לחזק ולהתחזק בדרכי ועצות רביה"ק מתוך אהבת חברים.

כמו"כ כל מי שרוצה לייסד חבורה חדשה, מוזמן ליצור קשר עם האברך ר' אליעזר זוסיא גודלבסקי 054-844-0814.

חבר אני לכל אשר יראוך

אברך יקר!

לפניך רשימת כל החבורות המתקיימות במשך ימות השבוע.
באם עדיין לא הצטרפת לאחת מהן, עשה זאת כעת, והתחבר
יחד עם אנשי הצדיק, להתאחד ולהתחזק בדרכי ועצות רביה"ק,
וזכית לעצמך ולחבריך.

יום שלישי

השעה: 9.00
המקום: בבית ר' אליעזר בורשטין
הגיל: כללי
ראש החבורה:
הר"ר אברהם שמעון בורשטין
אופן החבורה:
שיחת חברים בשבע זמנים
אחראי:
02-5712492

יום שלישי
שבת חתונה טובה

השעה: 2.45
המקום: עז"נ הישן
הגיל: כללי
אופן החבורה:
שיחה שבועית
אחראי: ר' נתן ברוך דורנבלט
05271-35281

יום שני

השעה: 7.00
המקום: בית הר"ר אליעזר קירשבוים
הגיל: 20-30
ראש החבורה:
הר"ר שמעון צבי שפירא
אופן החבורה:
שיחה שבועית
אחראי: ר' ש. נ. גודלביץ
05041-30633

יום ראשון

חבורה מיוחדת -
השעה: 7.00
המקום: עז"נ הישן
הגיל: כללי
ראש החבורה:
הר"ר יעקב נתן אנשין
אופן החבורה:
ללכת עם תורה
אחראי: ר' י. י. ברוך
05331-42207

יום חמישי

השעה: 8.45
המקום: ביהמ"ד "אור אברהם"
הגיל: כללי
אופן החבורה:
שיחת חברים לבני חו"ל
אחראי: ר' מ. האברפלד
05484-95599

יום חמישי

השעה: 7.00
המקום: בית נחמיה
הגיל: 40 - 30
ראש החבורה:
הרה"ח ר' מאיר קרלכר
אופן החבורה:
שיחה שבועית
אחראי: ר' י. נ. מראנק
05276-40892

יום רביעי

השעה: 7.30
המקום: בבית החברים
הגיל: 40 ומעלה
אופן החבורה:
שיחת חברים
אחראי: ר' נחמיה חשין
05276-27299

יום רביעי

השעה: 7.00
המקום: עז"נ הישן
הגיל: צעירים - 25
ראש החבורה:
הר"ר ראובן שיף
אופן החבורה:
שיחה שבועית
אחראי: ר' עקיבא אנשין
05331-25693

מוצאי שב"ק

השעה: 7.30
המקום: בבית ר' רפאל ויסקי
הגיל: כללי
אופן החבורה:
סעודת מלוה מלכה עם שיחה שבועית
אחראי: ר' משה ב. אנשין
05041-40093

הערה חשובה: הגילאים נכתבו רק כדי להקל על סידור החבורות, אבל אינו מחייב כלל וכלל, ותוכל להשתלב בכל חבורה שהיא.
נשמח לקבל הצעות והערות בכל עניני החבורות:
אליעזר זוסיא גודלביטסקי: 05484-40814 לוי יצחק צוקר: 05041-00367

כוס תנחומין

ברגשי צער ויגון, משגרים
אנו בזאת כוס תנחומין

לידידנו היקרים

הר"ר **דוד גרינוולד**
הי"ו

ולחותנו המשפיע והמפיץ
הגדול

הרה"ח ר' **חיים מנחם קרמר** שליט"א

העומד לימיננו בכל עת
לעודד את הבחורים
היקרים הוגי ולומדי
ה"תורה הזמנית" במסגרת
מפעל "עיון הנחל"

היושבים בעמק הבכא על
פטירת אשתו/בתו

מרת **חינא רחל** ע"ה

יה"ר שלא ישמע עוד
שוד ושבר בגבולינו, ומן
השמים תנוחמו, בתוך
שאר אבלי ציון וירושלים
ולא תוסיפו לדאבה עוד

המשתתפים בצערם

חבורות הבחורים
"מורשת הנחל"

ברכת מזל טוב חמדה ולבבית שלוחה בזאת לחברינו היקרים

ר' נתנאל רוזנר
ר' שמעון פלומבוים

להולדת הבנות

ר' נחמן פישר
ר' נחמן בר"י פוקס
ר' צבי עקיבה אנשין

לנישואיהם
בשעטמו"צ

ר' נתן חשין
ר' משה קאזוקין

להולדת הבנים